

Силабус курсу Екологія і релігія

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 101 Екологія
Освітньо-наукова програма «Екологія»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 1 рік, I семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: вівторок, 11.10-12.30, ауд. 155
Консультації: середа, 12.45, ауд. 158

Мова викладання: українська

Керівник курсу

канд. географ.наук, доц. **Барна Ірина Миколаївна**

Контактна інформація irynabarna@tnpu.edu.ua; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в оволодінні знаннями про особливості віровчення релігій в різних природних та соціально-культурних умовах, вивченні способів використання світовими та локальними релігіями, конфесіями природного середовища і їхнього впливу на нього, виокремлення екофільних та екофобних стратегій, тенденцій взаємодії з довкіллям в межах сучасних релігій.

Засвоєння студентами основ еколого-географічного та екологічного аналізу результатів забезпечення представниками релігійних спільнот своїх духовних потреб у різних еколого-географічних умовах середовища забезпечує вдосконалення системи знань екологів в контексті реалізації концепції сталого розвитку.

Зміст дисципліни «Екологія і релігія» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері екології, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Темати	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Особливості формування і функціонування релігій: екологічний аспект	
1	ТЕМА 1. Співвідношення понять «екологія» та «релігія»	Знати: ✓ понятійно-категоріальний апарат екології, релігієзнавства; ✓ екологічний аспект основних догматів світових і локальних релігій; ✓ стратегії взаємодії з природним середовищем в окремих світових, локальних та етнічних релігіях; ✓ екологічні наслідки задоволення духовних потреб вірянам різних релігій, віровчень, вірувань. Вміти: ✓ з'ясувати вплив релігій стан навколишнього середовища; ✓ встановити особливості взаємодії релігійної сфери соціуму на природу; ✓ встановити причинно-наслідкові зв'язки наявних екологічних проблем із релігійними особливостями догматичного характеру.
2	ТЕМА 2. Стратегії взаємодії з природою у християнстві	
3	ТЕМА 3. Стратегії взаємодії з природою в іудаїзмі та ісламі	
4	ТЕМА 4. Стратегії взаємодії з природою в інших світових та локальних релігіях	
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Природне середовище у релігійній сфері	

5	ТЕМА 5. Вплив релігії на стан довкілля	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ понятійно-категоріальний апарат екології, релігієзнавства; ✓ екологічних аспектів основних догматів світових і локальних релігій; ✓ стратегії взаємодії з природним середовищем в окремих світових, локальних та етнічних релігіях; ✓ екологічні наслідки задоволення духовних потреб вірянам різних релігій, віровчень, вірувань; ✓ екологічний аспект релігійних традицій, ритуалів, церемоній, культів та можливість провокування внаслідок їх практикування; ✓ особливості формування релігійних символів, святинь, переліку священних тварин і рослин. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ з'ясувати вплив релігій стан навколишнього середовища; ✓ встановити екологічні наслідки існування священних тварин і рослин, релігійних символів; ✓ встановити причинно-наслідкові зв'язки наявних екологічних проблем із релігійними особливостями догматичного характеру.
6	ТЕМА 6. Священні рослини та тварини	
7	ТЕМА 7. Екологічний аспект релігійних традицій, ритуалів, церемоній, культів	
8	ТЕМА 8. Особливості формування релігійних символів	
9	ТЕМА 9. Екологічні проблеми і релігія	

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
K06	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
K10	Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем
K12	Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності
K15	Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог

Формування програмних результатів навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні результати навчання
ПР 01	Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля
ПР 02	Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності
ПР 12	Уміти оцінювати ландшафтне і біорізноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища
ПР 13	Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля

Літературні джерела

1. Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. В. Д. Титова. – Х.: Право, 2004. – 272 с.
2. Барна І.М. Екологічна складова української ментальності у традиційному природокористуванні // Подільські читання: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 травня). – Тернопіль: СМП «Тайп», 2013. – С. 266-268.
3. Барна І.М. Етнічна екологія: навчально-методичні рекомендації до практичних занять з курсу для студентів спеціальності 7.04010601 «Екологія, охорона навколишнього середовища*» –Тернопіль: ТНПУ, 2014. – 40 с.
4. Барна І.М. Етнокультурний аспект природокористування (стаття). // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. – Тернопіль, 2008. – № 1. – С. 222 – 225 .
5. Барна І.М. Етнокультурні традиції раціонального природокористування / Тернопільщина: цілі і потенціал сталого природокористування.– СМП «Тайп», 2016. – С.309-348.
6. Барна І.М. Етносоціальна дійсність в контексті буття етносу (тези). //Суспільно-географічні проблеми розвитку продуктивних сил України: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції – К.: ВРЛ Обрії, 2004. – С.194-195.
7. Барна І.М. Природно-географічні чинники формування етнічного складу населення Тернопільщини (стаття). // Екологічна географія: історія, теорія, методи, практика: Матеріали II міжнародної конференції. – Тернопіль, 2004. – С. 105 – 111.
8. Борейко В.Е. Постигжение экологической теологии. – К.: Киевский эколого-культурный центр, 2000. – 93 с.
9. Бромлей Ю.В. Культура и этнические аспекты экологии // Общество и природа. М., 1981. – С.88-89.
10. Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли. – Л., 1989. – 496 с.
11. Заставний Ф. Д. Українські етнічні землі. – Львів: Світ, 1993. – 176с.
12. Крисаченко В., Мостяев О.Україна: природа і люди. – К.: НІСД, 2002. – 623с.
13. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика. – К.: Заповіт, 1996. – 352 с.
14. Культура і побут населення України. Навчальний посібник. За ред. В. І. Наулко. – К., 1993.
15. Лубський В. І., Теремко В. І., Лубська М. В. Релігієзнавство : Підручник . Вид. 2-ге, доп. – К.: Академвидав , 2008 . – 464 с .
16. Панасенко Т. Етнос та ландшафт: аспекти взаємодії // Ландшафти і сучасність: Збірник наукових праць.– Київ – Вінниця: «Гіпаніс», 2000. – С.173-176.
17. Тиводар М. Етнологія: Навч. посібн. – Львів: Світ, 2004.– 624 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час тестів заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 5-9) усне опитування, тести, завдання	50
Проект (теми 1-9)	10

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) навчальний контент (розширений план лекцій);
- 2) тематика та зміст практичних робіт;
- 3) зміст індивідуально-дослідницького завдання (проєкту);
- 4) електронне навчання в системі MOODLE.